

Riktlinje

Process: Hälso- och sjukvård

Område: Akuttandvård och akuta situationer

Giltig fr.o.m. 2017-12-01

Giltig t.o.m. 2019-12-31

Faktaägare: Gunnel Håkansson, Ordförande medicinsk grupp tandvård

Fastställd av: Stephan Quittenbaum, tf ordförande Medicinska kommittén

Revisions nr: 3

Identifierare: 62995

Akutläkemedel och akuta situationer, Tandvård

Gäller för: Tandvårdscentrum

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	2
1.1	Definition.....	2
2	Behandling.....	2

1 Inledning

1.1 Definition

Respektive behandlare har alltid själv ansvar för vilka medel han/hon handskas med. I Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 2009:13) om förordnande och utlämnande av läkemedel anges att tandläkare får förordna läkemedel för behandling samt rekvirera läkemedel till sin praktik i den omfattning som behövs för den odontologiska yrkesutövningen. Legitimerad tandläkare är således den som rekvirerar akutläkemedel till praktiken. Ansvar för bedömning och användande av akutläkemedel ligger i det enskilda fallet hos ansvarig tandläkare.

Det är mycket viktigt att man på en klinik har fastlagda rutiner för när och hur man ska larma 112 och tillkalla läkare, liksom fastlagda rutiner för vem som gör vad i en akutsituation. Dessa rutiner ska omprövas och övas ofta. Reagera omedelbart på tecken på sådan reaktion hos patienten. Det största fel man kan göra är att inte göra något alls.

2 Behandling

Akuta situationer som kan uppkomma när patienten är på tandkliniken:

I: Mindre allvarliga tillstånd

Avbryt tandbehandlingen

- Svimning. Låt patienten ligga ned, höj fotändan.
- Hypoglykemi. (misstänkt/lindrig). Ge druvsocker.
- Hyperventilation. Låt patienten återandas i en påse.
- Kramp. Dra ut muskeln som vid stretching.

II: Allergiska reaktioner

II: A Lindrig reaktion.

Avbryt tandbehandlingen. Om patienten har någon egen allergimedicin med sig, så ges denna alternativt ges omgående betametason. Ge kortisonpreparat och antihistamin

- **Nässelutslag**
- **Lokal svullnad**

II: B Systemisk reaktion.

Avbryt genast tandbehandlingen. Ge adrenalin omgående och betametason om möjligt. Låt patienten sitta/ligga så som patienten själv tycker känns bäst. Ordna transport till läkare.

- **Allmän sjukdomskänsla**
- **Hudreaktioner**
- **Svullnad** – svullnad i luftvägarna är ett allvarligt symtom
- **Astma.** Ge syrgas alternativt egna mediciner.
- **Andningspåverkan** – andningsfrekvens/hur andas patienten?
- **Rastlöshet och oro**

III. Chock

Situationen är livshotande och kräver att adrenalin ges omgående. Ge om möjligt också betametason. Larma 112. Tillse fria luftvägar, ge ev. syrgas.

Fäll stolen i planläge och lyft benen uppåt för att få upp blodtrycket.

- **Angioödem**
- **Blodtrycksfall**
- **Respirationssvikt**
- **Cirkulationssvikt**
- **Medvetandeförlust**
- **Anafylaktisk chock**

OBSERVERA

På kliniken måste man vara väl förtrogen med de preparat man hanterar. Därför måste lokala akutrutiner upprättas utifrån den kompetens som finns på kliniken. Hanteringen skiljer för olika adrenalinpennor varför det är viktigt att träna på hur den adrenalinpennan man har valt fungerar. Om man önskar hjälp med framtagande av lämpliga preparat kan man ta kontakt med sitt apotek.

En årlig uppdatering i hjärt-lungräddning bör göras.

Läkemedel för akuta situationer

- Adrenalinpenna 0,15 mg/dos
- Adrenalinpenna 0,3 mg/dos

Indikationer

Akuta allergiska reaktioner (anafylaxi).

Dosering

Effektiv dos ligger vanligen inom intervallet 0,005–0,01 mg/kg kroppsvikt, men högre doser kan i vissa fall krävas. Endast för intramuskulär injektion.

Vuxna och barn >30 kg: Vanlig dos vid anafylaktisk reaktion är 0,3 mg. Storväxta patienter kan kräva högre dos.

Barn (15-30 kg): Vanlig dos till barn (>15 kg) är 0,15 mg. Doser under 0,15 mg kan inte ges med tillräcklig doseringsnoggrannhet. Därför rekommenderas inte användning till barn under 15 kg annat än vid livshotande situationer.

Förvaring

Förvaras i rumstemperatur (<25 °C), kan även kylförvaras, men får inte frysas. Adrenalin är känsligt för högre temperaturer och ljus.

Druvsocker

Ges till diabetiker vid insulinkänningar.

Druvsocker 3 gram (Dextros) 0 glukos

< 6 år 1-2 bitar

6-10 år 2 bitar

11-14 år 3 bitar

tonår/vuxen 4 bitar

Övrigt:

Syrgas bör finnas tillgängligt på kliniken. Likaså är det viktigt att regelbundet gå igenom var syrgas och akutläkemedel förvaras samt tubens funktion. Glöm inte bort nyanställd personal och vikarier. Syrgastuber kan rekvireras från AGA eller från Airliquide gas. Vid hjärtstopp rekommenderas 10 liter syrgas/minut. I övriga fall ges 5 liter/minut vid användning av syrgasmask och 2 liter/minut vid användning av grimma.

Källor

Läkemedelsboken, Kapitel Akutmedicin www.lakemedelsboken.se

Riktlinjer, Svenska Föreningen För Allergologi, www.sffa.nu

Vid upptäckt av felaktig information eller länk, vänligen meddela
faktaägare